

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Psühholoogia instituut

Johanna Ojasild

**ERINEVATE VAIMSE TERVISEGA SEOTUD NÄITAJAD
KUTSEHARIDUSKESKUSE ESMAKURSUSLASTEL**

Uurimistöö

Juhendaja: Astra Schults

Läbiv pealkiri: Kutseõppurite vaimse tervise näitajad

Tartu 2021

Erinevate vaimse tervisega seotud näitajad kutsehariduskeskuse esmakursuslastel**Kokkuvõte**

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada, millised vaimset tervist puudutavad tegurid mõjutavad kutseõpilaste vaimse tervise näitajaid, kuna hea vaimne tervis võib vähendada kutsekoolist välja langemise riski. Uuring viidi läbi KAEMUS keskkonnas, kus pikiuuringu esimese etapi andmete kogumine toimus perioodil september-november 2021. Valimi moodustasid Tartu Kutsehariduskeskuse esmakursuslased, kes alustasid oma õpinguid 2021. a. septembris. Osalejad olid vanuses 15-56 (keskmine vanus 19,02 eluaastat). Osalejad täitsid küsimustikku, milles oli kokku 118 küsimust, mis käsitlesid läbipõlemist, enesehinnangut, enesetõhusust, psühholoogilist heaolu, sotsiaalset toetust ning emotsionaalset heaolu. Tulemustest selgus, et mitmete vaimse tervise alaskaalade vahel esineb seos. Leiti, et õpilaste enesehinnang on positiivselt korreleeritud enesetõhususega ($r = 0.127$, $p < .05$). Samuti leiti, et õpilaste psühholoogiline heaolu on positiivselt seotud enesetõhususega ($r = 0.469$, $p < .001$) ning negatiivselt seotud läbipõlemisega ($r = -0.537$, $p < .001$). Tulemustest selgus ka, et psühholoogiline heaolu erineb statistiliselt olulisel määral naiste ja meeste hulgas, olles naiste madalam kui meestel ($t = -3.47$, $p < .001$). Saadud tulemused on olulised, et ära tunda nii praeguste kui tulevaste (kutse)õppurite vaimse tervise alaseid riskitegureid ning seeläbi aidata kaasa koolist välja langemise vähendamisele.

Märksõnad: kutsekool, enesetõhusus, enesehinnang, läbipõlemine, psühholoogiline heaolu.

Various indicators related to mental health in freshmen of the vocational education center**Abstract**

The aim of this research was to find out which mental health factors influence the mental health indicators of vocational students, as good mental health can reduce the risk of dropping out of vocational school. The survey was conducted in the KAEMUS environment as a longitudinal survey in 3 stages, where the data collection of the first stage took place in the period from September to November 2021. The sample consisted of first-year students of Tartu Vocational Education Center who started their studies in September 2021. Participants were aged 15-56 (mean age 19.02 years). Participants completed a questionnaire with a total of 118 questions on burnout, self-esteem, self-efficacy, psychological well-being, social support, and emotional well-being. The results showed that there is a link between several sub-scales of mental health. Students' self-esteem was found to be positively correlated with self-efficacy ($r = 0.127, p < .05$). It was also found that students' psychological well-being is positively related to self-efficacy ($r = 0.469, p < .001$) and negatively related to burnout ($r = -0.537, p < .001$). The results also showed that psychological well-being differed statistically significantly between women and men, with women being lower than men ($t = -3.47, p < .001$). The results obtained are important in recognizing the risk factors for the mental health of both current and future (vocational) students and thus in helping to reduce early school leaving.

Keywords: vocational school, self-efficacy, self-esteem, burnout, psychological well-being.

Sissejuhatus

Viimastel aastatel on järjest rohkem kõlapinda saanud suur väljalangevus kutsekoolidest. See on oluliseks probleemiks ühiskonnas, kuna viib olukorrani, kus vajalikud ametikohad on osaliselt või täielikult katmata ning noored inimesed ei leia endale rakendust, kuna neil puudub vajalik kvalifikatsioon (Haridusest väljalangevus: fookus kutseharidusel I osa). Kuigi varasemalt on uuritud koolist väljalangemise põhjuseid õpilaste seas, on enamik uuringuid siiski keskendunud gümnaasiumist ning ülikoolist väljalangemise uurimisele (Cerda-Navarro, 2017). Kuna erinevate õppevormide vahele ei saa tõmmata paralleeli ning kutseharidust omandama asuvad õpilased erinevad gümnaasiumi haridust omandavatest õpilastest (Loyalka jt., 2015) on oluline välja selgitada need tegurid, mis viivad kutsekoolist välja langemiseni.

Kutsekoolide kohta on varasemalt leitud, et kutsekoolist väljalangemise riskifaktoreid on mitmeid ning neid võib käsitleda järgnevalt: indiviidiga seotud teguritena (sealhulgas vaimse tervisega seotud tegurid), koduga seotud teguritena, kooliga seotud teguritena, eakaaslaste ja sõpradega seotud teguritena ning tööga seotud teguritena (Leilop, 2015). Mitmest varasemast uuringust on selgunud, et üheks riskifaktoriks mida käsitleti nii kodu kui kooliga seotud tegurina kutsekoolist väljalangemisel, oli õpilaste kehv majanduslik olukord (Leilop, 2015; Espenberg jt., 2012).

Uuringutest on leitud, et gümnaasiumist väljalangemist mõjutavad kooliga seotud tegurid on järgnevad: kooli suurus, õppekava (õppekavaväliste ainete osakaal) ning sotsiaalsed suhted (suhted õpilaste ja õpetajate vahel) (Lee, 2003). Samuti on leitud, et põhilised tegurid mis mõjutavad ülikooli pooleli jätmist on seotud riikliku poliitikaga õpingutega rahastamisel, kooli tüübil ja õppe kvaliteedil ning õpilase enesega seotud teguritel (keskkool, kus õpilane õppis; töötamine ülikooli kõrvalt) (Behr jt., 2020). Samas on oluline märkida, et kuigi võib eeldada erinevusi väljalangemise põhjuste kohta erinevate koolitüüpide vahel, ei ole võimalik leida ohtralt empiirilisi uuringuid kutsekoolide kohta, et seda eeldust toetada

Kooliga seotud teguritena võib välja tuua õpilase ja õpetaja suhte, mis on üheks riskifaktoriks koolist välja langemisel. Õpilaste poolt tajutud kvaliteetsemad õpetajad (õpetajad, kes on mõistvad ja toetavad ning seeläbi aitavad kaasa õpilase koolis püsimisele) vähendavad välja langemist, direktori poolt tajutud kvaliteetsemad õpetajad (õpetajad, kes on ranged ning distsiplineeritud) suurendavad välja langemist (Russell and Thomas, 2000).

Koduga seotud teguritest, mis suurendavad väljalangemist, võib välja tuua kooli kauguse kodust. Mitmed uuringud on leidnud, et kaugus koolist suurendab koolist välja langemise riski (Leilop, 2015; Spiess and Wrochlich 2009).

Kuigi mitmed varasemad uuringud on andnud põhjaliku ülevaate koolist ning ka mingil määral kutsekoolist väljalangemise põhjuste ning riskifaktorite üle on erinevad vaimset tervist käsitlevad faktorid jäänud suuresti tahaplaanile. Samas on tegu väga olulise valdkonnaga, kuna vaimse tervise probleemide esinemine noorte seas on sagenenud (Tervise Arengu Instituut, HBSC). Lisaks on näiteks varasemalt leitud, et halvem vaimne tervis suurendab oluliselt õpilaste koolist väljalangemise riski (Hjorth, 2016). Vaimset tervist võib käsitleda erinevate uuringute põhjal nii indiviidiga seotud tegurina (Leilop, 2015) kui ka koduga seotud tegurina, kuna pere majanduslik taust on üks vaimse tervise probleemide riskiteguritest (Dahiya jt., 2013).

Üheks oluliseks vaimse tervise alaseks näitajaks võib pidada akadeemilist enesetõhusust. Mitmetes uuringutes on leitud, et madalam akadeemiline enesetõhusus suurendab koolist välja langemise riski ning kõrge akadeemiline enesetõhusus vähendab väljalangemise riski. Akadeemiline enesetõhusus võib mõjutada väljalangemise riski otseselt või keskmise hinde kaudu (madalama keskmise hinde ja koolist välja langemise riski vahel on leitud korrelatiivne seos) (Peguero and Schaffer, 2014; Steinmayr jt., 2018). Sarnase tulemuseni jõudsid ka Aliverninin ja Lucidi (2011), kes leidsid, et madalam enesetõhusus suurendas koolist väljalangemise riski. Lisaks leidsid nad, et tüdrukutel oli üldiselt madalam enesetõhusus kui poistel, aga tüdrukute puhul ei leitud erinevusi enesetõhususes kutsekoolides ja gümnaasiumites õppivate tüdrukute vahel. Poiste puhul leiti, et kutsekoolides õppival poistel on madalam enesetõhusus võrreldes nende poistega, kes õppisid gümnaasiumis

Lisaks enesetõhususele on leitud, et õpilaste üldine eneseusk on oluliseks indikaatoriks koolis püsimisel. Yidirim ja Demir (2019) leidsid, et üliõpilaste madal eneseusk suurendab ennast saboteerivat käitumist, mis on üheks riskiteguriks koolist välja langemisel. Lisaks leidsid Ang jt. (2006), et kutsekooli õpilaste positiivne eneseusu skoor ennustas eesmärgile keskendumist ja akadeemilist enesetõhusust ning negatiivne eneseusu skoor ennustas õpilase segavat käitumist tunnis. Mõlemas uuringus kasutati Rosenbergi eneseusu skaalat

Samuti on olulisteks vaimse tervise näitajateks psühholoogiline heaolu ja läbipõlemine. Rehman jt. (2020) leidsid, et õpilaste tajutud psühholoogiline heaolu on seotud läbipõlemisega. Kooli poolne sotsiaalne toetus aitab vähendada läbipõlemist, mis omakorda suurendab õpilaste psühholoogilist heaolu.

Persooniga seotud teguritest on varasemalt veel leitud, et esineb tugev seos enesehinnangu ja enesetõhususe vahel, mis omakorda ennustab paremaid akadeemilisi tulemusi (Lane jt., 2004).

Tuginedes varasematele uuringutele on käesoleva uurimustöö eesmärgiks välja selgitada, kuidas on omavahel seotud erinevad vaimse tervise näitajad (akadeemiline enesetõhusus, eneseusk, läbipõlemine) ning mitmed teised koolist välja langemise riskitegurid kutseõppuritel. Saadud andmeid on võimalik kasutada kutsekoolides muudatuste läbi viimiseks, et vähendada õpilaste väljalangevust ning seda just vaimset tervist silmas pidades. Uurimistöö autori panus seineb andmete kogumises küsimustike abil ja nende hilisemas analüüsis.

Lähtudes teoreetilisest taustast ja kirjanduse ülevaadest püstitasin ma järgnevad hüpoteesid ja uurimisküsimused: 1) õpilaste enesehinnang on positiivselt seotud enesetõhususega, 2) õpilaste psühholoogiline heaolu on positiivselt seotud enesetõhususega ning negatiivselt seotud läbipõlemisega, 3) läbipõlemine on suurem neil õpilastel, kes töötavad kooli kõrvalt, 4) kas ja kuidas erineb läbipõlemine vanuse lõikes? ning 5) kuidas erinevad enesetõhusus, enesehinnang ning psühholoogiline heaolu meeste ja naiste seas?

Meetod

Valim

Uuringust võtsid osa Tartu Kutsehariduskeskuse õpilased, kes alustasid oma õpinguid sügissemestril 2021. aastal ja kes andsid osalmiseks nõusoleku. Osalema kutsuti kõikide erialade õpilased olenemata õppevormist. Valimi moodustasid 311 õpilast, kellest 175 olid mehed ning 126 naised (ülejäanud ei soovinud oma sugu avaldada või valisid variandi “muu”). Keskmine vanus uuringus osalenud inimestel oli 19,02 aastat ($SD = 4,80$), noorim osaleja oli 15 aastane ning vanim 56 aastane.

Uuringu disain ja materjalid

Käesolev uuring viidi läbi longituuduuringu esimese etapina elektroonilises veebikeskkonnas KAEMUS kooliaasta alguses. Küsimustikku täitsid kutsekooli õpilased. Küsimustik koosnes mitmest osast ning selle eesmärgiks oli uurida seoseid õpilaste eneseusu, enesetõhususe, läbipõlemise ning teiste vaimse tervise näitajate vahel.

Küsimustik

Küsimustik koosnes 118 küsimust, mis käsitlesid läbipõlemist, enesehinnangut, enesetõhusust, psühholoogilist heaolu, sotsiaalset toetust ning emotsionaalset heaolu. Lisaks erinevad küsimused tausta andmete kohta.

Protseduur

Uuringu esimese osa andmete kogumine toimus perioodil septembrist kuni novembrini 2021. Andmete kogumine toimus Tartu Kutsehariduskeskuses, kus õpilased täitsid küsimustikku kooli arvutites. Osalejad täitsid küsimustikku, milles oli kokku 118 küsimust, mis käsitlesid läbipõlemist, enesehinnangut, enesetõhusust, psühholoogilist heaolu, sotsiaalset toetust ning emotsionaalset heaolu. Lisaks küsimused taustaandmete kohta. Küsimustele tuli vasatata 5-pallisel Likerti skaalal (v.a küsimused taustaandmete kohta), sealjuures oli olemas ka variant „Ei soovi vastata“.

Uuringu eetiline külg

Uuringu läbi viimiseks oli olemas eetikakomitee luba, kuna uuring hõlmas alaealisi õpilasi ning uuringu küsimustik oli mõeldud täitmiseks kõigile sügisel õpinguid alustanud õpilastele. Küsimustiku täitmine oli/on vabatahtlik uuringu kõigis etappides.

Andmeanalüüs

Esimese kahe hüpoteesi testimiseks kasutati korrelatsioonanalüüsi. Kolmanda hüpoteesi testimiseks viidi läbi ühesuunaline dispersioonanalüüs. Esimese uurimisküsimuse puhul kasutati korrelatsioonanalüüsi. Teise uurimisküsimuse uurimiseks viidi läbi t-test, millega testiti seoseid läbipõlemise ja enesetõhususe vahel. Enesehinnangu puhul kasutati *Mann-Whitney U-testi*, kuna enesehinnangu korral ei olnud parameetrilise testi eeldused täidetud. Töös on läbivalt kasutatud olulisusnivoona $p < 0,05$.

Tulemused

Kinnitust leidsid esimene hüpotees, et õpilaste enesehinnang on positiivselt seotud akadeemilise enesetõhususega. Antud näitajate vahel oli küll nõrk seos $r = 0.127$, aga see oli statistiliselt oluline $p < .05$.

Samuti leidis kinnitust teine hüpotees, et õpilaste psühholoogiline heaolu on positiivselt seotud enesetõhususega ning negatiivselt seotud läbipõlemisega. Psühholoogilise heaolu ja enesetõhususe vahel oli mõõdukas seos $r = 0.469$, $p < .001$. Psühholoogilise heaolu ja läbipõlemise vahel oli keskmine seos $r = -0.537$, $p < .001$. Tulemustest selgus, et omavaheline seos oli enesetõhususe ja läbipõlemise vahel, kus tegemist on keskmise negatiivse korrelatsiooniga $r = -0.481$, $p < .001$.

Kolmas hüpotees, milleks oli, et läbipõlemine on suurem neil õpilastel, kes töötavad kooli kõrvalt kinnitust ei leidnud $F(5, 294) = 0.36$, $p = 0.88$, $\eta^2 = 0.006$ (vaata tabel 1). Õpilased olid jagatud kuute gruppi : ei tööta üldse, töötab kuni 10 tundi nädalas, töötab kuni 20 tundi nädalas, töötab kuni 30 tundi nädalas, töötab kuni 40 tundi nädalas ja töötab üle 40 tunni nädalas,

Table 1. Läbipõlemine ja töökoormus nädalas

Cases	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	η^2
Töötamine nädalas	1.411	5	0.282	0.356	0.878	0.006
Residuals	232.997	294	0.793			

Note. Type III Sum of Squares

Esimene uurimisküsimus, milleks oli, kas läbipõlemine erineb vanuse lõikes kinnitust ei leidnud. Andmete puhul esine jällegi tendents, et need võivad olla omavahel nõrgalt seotud ($r = -0.07$), mis aga ei olnud rangema kriteeriumi järgi statistiliselt oluline $p = 0.227$.

Selleks, et uurida, kuidas erineb enesetõhusus, psühholoogiline heaolu ja enesehinnang meeste ja naiste seas viidi läbi 2 esimese näitaja puhul sõltumatute muutujate t-test, mille tulemused on esitatud all tabelis (vaata tabel 2 ja joonis 1) ning enesehinnangu puhul mitteparameetiline test. (Kuna psühholoogilise heaolu puhul ei ole eeldused täidetud on seal raporteeritud Welchi näitajaid).

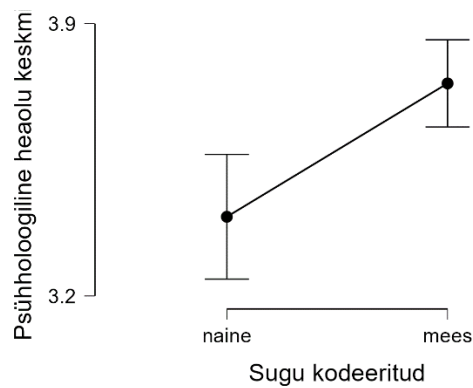
Table 2. Enesetõhususe ja psühholoogilise heaolu näitajad lähtuvalt soost

	Test	Statistic	df	p	Mean Difference	SE Difference	Cohen's d
Enesetõhusus keskmine	Student	1.203	300.000	0.230	0.072	0.060	0.140
	Welch	1.192	260.827	0.234	0.072	0.060	0.140
Psühholoogiline heaolu keskmine	Student	-3.575	300.000	<.001	-0.343	0.096	-0.417
	Welch	-3.466	237.072	<.001	-0.343	0.099	-0.411

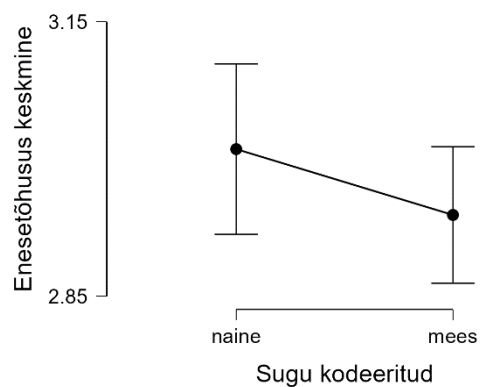
Tulemustest leiti, et naiste psühholoogiline heaolu ($M = 3.40$, $SD = 0.30$) on statistiliselt oluliselt madalam kui meeste psühholoogiline heaolu ($M = 2.92$, $SD = 0.31$), $t(237) = -3.47$, $p < .001$, [Cohen's d] = -0.41.

Samuti esines erinevus naiste ($M = 3.01$, $SD = 0.50$) ja meeste ($M = 2.94$, $SD = 0.50$) enesetõhususe vahel, kus naistel oli suurem enesetõhusus, mis ei olnud rangema kriteeriumi järgi statistiliselt oluline $t(300) = 1.20$, $p = 0.23$ (vaata tabel 2, joonis 2).

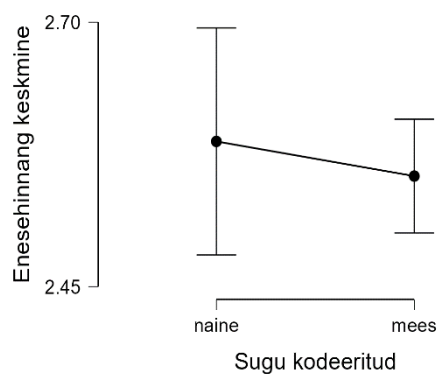
Sama tendents oli ka enesehinnangu vahel, kus naiste ($M = 2.56$, $SD = 0.61$) enesehinnang oli kõrgem, kui meeste ($M = 2.56$, $SD = 0.36$) oma, mis ei olnud samuti rangema kriteeriumi järgi statistiliselt oluline W ($N_{\text{naine}}=126$, $N_{\text{mees}}=176$) = 10178.00, $r = -0.08$, $p = 0.22$ (vaata joonis 3).

Figure 1. Psühholoogiline heaolu sugude lõikes

Figure 2. Enesetõhusus sugude lõikes

Figure 3. Enesehinnang sugude lõikes

Arutelu

Käesoleva uuringu eesmärk oli välja selgitada, millised seosed esinevad psühholoogilise heaolu, enesehinnangu, enesetõhususe, läbipõlemise ning teiste vaimse tervise näitajate vahel kutsekooli õpilaste seas, et töö järgnevates faasides hennetada õpilaste koolist välja langemist. Uuringu hüpoteesid olid järgmised: 1) õpilaste enesehinnang on positiivselt seotud akadeemilise enesetõhususega, 2) õpilaste psühholoogiline heaolu on positiivselt seotud enesetõhususega ning negatiivselt seotud läbipõlemisega ja 3) läbipõlemine on suurem neil õpilastel, kes töötavad kooli kõrvalt. Lisaks esitati kaks uurimisküsimust, milleks olid: kas ja kuidas erineb läbipõlemine vanuse lõikes ning kuidas erinevad enesetõhusus, enesehinnang ning psühholoogiline heaolu meeste ja naiste seas.

Tulemustest selgus, et kinnitust leidsid nii esimene kui ka teine hüpotees ehk, et õpilaste enesehinnang on tõepoolest positiivselt seotud enesetõhususega, ning õpilaste psühholoogiline heaolu on positiivselt seotud enesetõhususega ja negatiivselt seotud läbipõlemisega, mis läheb kokku varasema kirjandusega.

Mõneti üllatavalt ei leidnud kinnitust kolmas hüpotees, milleks oli, et läbipõlemine on suurem neil õpilastel, kes töötavad kooli kõrvalt. Üheks võimalikuks põhjuseks võib olla asjaolu, et need õpilased, kes töötavad kooli kõrvalt on paindlikumad ning and on harjunud oma aega paremini planeerima. Teiseks võimaluseks võiks olla asjaolu, et kuigi teised õpilased ei töötanud kooli kõrvalt (või tegid seda väiksema koormusega) oli neil rohkem teisi kooliväliseid tegevusi või nad panustasid koolitöösse rohkem aega ning seega oli neil selle arvelt vähem vaba aega. Mõlemad oletused on teoreetilised ning vajavad edasist uurimist.

Uurimisküsimus, mis uuris kas läbipõlemise ja vanuse vahel esineb korrelatiivne seos, erinevusi ei leidnud. Üheks hüpoteetiliseks põhjuseks võib olla see, et kuigi inimeste rollid elu jooksul muutuvad ning seega ka koormus mingi kindla tegevuse puhul, siis üleüldine koormus summeeritult võib olla ligilähedaselt sama mitmes elu perioodis ning seega läbipõlemist ei mõjuta.

Viimane uurimisküsimus sai osaliselt kinnitatud. Tulemustest selgus, et naiste keskmine psühholoogiline heaolu on oluliselt madalam kui meeste keskmine psühholoogiline heaolu. Üheks põhjuseks võib olla see, et naiste enesetõhusus ning enesehinnang kipuvad olema madalamad kui meeste vastavad näitajad (Aliverninin ja Lucidi (2011) ; Kearney-Cooke(1999)), ning naised ka muretsevad teatud asjade pärast rohkem (Robichaud jt., 2003), mis võiks mõjutada nende psühholoogilist heaolu.

Uuringu puudustena võiks välja tuua ühekülgsse valimi (Tartu Kutsehariduskeskuse õpilased). Samuti ei olnud katseisikute sooline varieeruvus võrdne, kuna kutseõppes on meeste ülekaal suurem nii nagu ka antud valimis. Lisak olid valimis ainult 2021. a. septembris oma koolitööd alustanud õpilased ning seega ei pruugi leitud seosed kehtida vanemate kursuste õpilaste seas ega teistes kutseõppeasutustes õppivate õpilaste seas. Kuna uuring viidi läbi kutsehariduskeskuses kohapeal ning andmete kogumisel küsiti õpilaste nime ja muid isikuandmeid, siis ei pruukinud kõik katseisikud ausalt vastata. Uuringu eelstena võib välja tuua küllaltki suure valimi ja eksperimentaatori kohaolu andmete kogumisel. Samuti aitas küsimustiku täitmine veebis aega kokku hoida ning lihtsustas andmete hilisemat analüüsi.

Edaspidi saaks antud teemat uurida ka teistes kutseõppe asutustes. Samuti saaks uuringusse kaasata vanemate kursuste õpilased. Käesoleva uuringu tulemused on olulised erinevates valdkondades alustades tervishoiust (vaimne tervis), koolikeskkonnast aga ka igapäeva elus, et tõsta inimeste teadlikust erinevatest vaimse tervise näitajatest ning sellest, kuidas need meie igapäevaelu võivad mõjutada. Lisak saab antud uuringutulemusi kasutada selleks, et koolidesse sisse viia õpingute alguses testimine, mis võimaldaks ära tunda varajasi ohumärke koolist välja langemisel ning pakkuda lisatuge neile õpilastele, kes seda vajavad. Kokkuvõttes on antud tulemustel mitmeid rakendusi, kuid vajalik on läbi viia kordusuuringuid mitmekülgsema ja suurema valimiga, et kinnitada tulemuste paikapidavust.

Kasutatud kirjandus

- Alivernini, F., & Lucidi, F. (2011). Relationship between social context, self-efficacy, motivation, academic achievement, and intention to drop out of high school: A longitudinal study. *The Journal of Educational Research*, 104(4), 241–252.
doi:10.1080/00220671003728062
- Ang, R.P., Neubronner, M., Oh, S.A. et al. Dimensionality of rosenberg's self-esteem scale among normal-technical stream students in Singapore. *Curr Psychol* 25, 120–131 (2006). <https://doi.org/10.1007/s12144-006-1007-3>
- Behr, A., Giese, M., Kamdjou, T., Tegum Kamdjou, H. D., & Theune, K. (2020). Dropping out of university: A literature review. *Review of Education*, 8(2), 614– 652.
<https://doi.org/10.1002/rev3.3202>
- Cerda-Navarro, A., Sureda-Negre, J. & Comas-Forgas, R. Recommendations for confronting vocational education dropout: a literature review. *Empirical Res Voc Ed Train* 9, 17 (2017). <https://doi.org/10.1186/s40461-017-0061-4>
- Dahiya, Roshan & Kumar, Rajesh & Prof, Asst. (2013). A Study of Mental Health and Socio Economic Status among Youth. DOI:10.13140/RG.2.2.18721.97128.
- Espenberg, K., Beilmann, M., Rahnu, M., Reincke, E., Themas, E. (2012). Õpingute katkestamise põhjused kutseõppes. Haridus- ja Teadusministeerium.
- Haridusest väljalangevus: fookus kutseharidusel I osa. Väljalangevuse põhjuste ja ulatuse analüüs. (2013)
https://www.hm.ee/sites/default/files/haridusest_valjalangevus_i_osa_et_loplik.pdf
- Hjorth, C.F., Bilgrav, L., Frandsen, L.S. et al. Mental health and school dropout across educational levels and genders: a 4.8-year follow-up study. *BMC Public Health* 16, 976 (2016). <https://doi.org/10.1186/s12889-016-3622-8>
- Kearney-Cooke A. (1999). Gender differences and self-esteem. *The journal of gender-specific medicine : JGSM : the official journal of the Partnership for Women's Health at Columbia*, 2(3), 46–52.
- Lane, J., Lane, A. M., Kyprianou, A. (2004). Self-efficacy, self-esteem and their impact on academic performance. *Social Behavior and Personality: an international journal*, Vol. 32 (3), 247-256. DOI: <https://doi.org/10.2224/sbp.2004.32.3.247>

- Lee, V. E., & Burkam, D. T. (2003). Dropping Out of High School: The Role of School Organization and Structure. *American Educational Research Journal*, 40(2), 353–393. <https://doi.org/10.3102/00028312040002353>
- Leilop, L. (2015). Kutsekoolist väljalangevuse riskitegurite ja ennetusmeetmete kirjeldus kutsekoolist väljalangenute hinnangul. Tartu Ülikool. Publitseerimata magistritöö.
- Loyalka PK, Huang X, Zhang L, et al. The impact of vocational schooling on human capital development in developing countries: evidence from China. *World Bank Econ Rev* 2016;30:143-70.
- Peguero, A. A., & Shaffer, K. A. (2015). Academic self-efficacy, dropping out, and the significance of inequality. *Sociological Spectrum*, 35(1), 46–64. doi:10.1080/02732173.2014.978428
- Rehman, A. U., Bhuttah, T. M., & You, X. (2020). Linking Burnout to Psychological Well-being: The Mediating Role of Social Support and Learning Motivation. *Psychology research and behavior management*, 13, 545–554. <https://doi.org/10.2147/PRBM.S25096>
- Robichaud, M., Dugas, M. J., & Conway, M. (2003). Gender differences in worry and associated cognitive-behavioral variables. *Journal of anxiety disorders*, 17(5), 501–516. [https://doi.org/10.1016/s0887-6185\(02\)00237-2](https://doi.org/10.1016/s0887-6185(02)00237-2)
- Russell, W. R., Thomas, S. T. (2000). The Distribution of Dropout and Turnover Rates Among Urban and Suburban High Schools. *Sociology of Education*. 73(1), 39-67. <https://doi.org/10.2307/2673198>
- Spiess, C.K., Wrohlich, K. (2010). Does distance determine who attends a university in Germany? *Economics of Education Review*. 29 (3), 470-479. <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2009.10.009>
- Steinmayr, R., Heyder, A., Naumburg, C., Michels, J., Wirthwein, L. (2018). School-Related and Individual Predictors of Subjective Well-Being and Academic Achievement. *Frontiers in Psychology*, 9, 2631. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02631>

Tervise Arengu Instituut. Kooliõpilaste tervisekäitumise uuring – depressiivsete episoodide esinemine. Tervisestatistika ja terviseuuringute andmebaas. Kättesaadav:

https://statistika.tai.ee/pxweb/et/Andmebaas/Andmebaas__05Uuringud__03HBSC__01Tervis/KU12.px/ (10.05.2021)

Yidirim, F.B., Demir, A. (2019). Self-Handicapping Among University Students: The Role of Procrastination, Test Anxiety, Self-Esteem, and Self-Compassion. *SAGE Journals*, 123(3), 825-843. <https://doi-org.ezproxy.utlib.ut.ee/10.1177%2F003329411882509>

Käesolevaga kinnitan, et olen korrektselt viidanud kõigile oma töös kasutatud teiste autorite poolt loodud kirjalikele töödele, lausetele, mõtetele, ideedele või andmetele. Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace. /Johanna Ojasild/